

**КАЗАХСТАН И
СТРАНЫ ВОСТОКА:
ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ**

ЮДИНСКИЕ ЧТЕНИЯ - 2012

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Р.Б. СҮЛЕЙМЕНОВ атындағы ШЫҒЫСТАНУ ИНСТИТУТЫ
ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚазУУ ШЫҒЫСТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ**

Белгілі шығыстанушы ғалым Вениамин Петрович Юдинді еске
алуға арналған республикалық ғылыми конференциясы – Жас
ғалымдардың XIII ғылыми оқулары

**«ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ: ТАРИХЫ МЕН
БҮГІНІ»**

ЮДИН ОҚУЛАРЫ- 2012 ж. 30 наурыз

МАТЕРИАЛДАРЫ МАТЕРИАЛДЫ

Республиканской научной конференции – XIII Научные чтения
молодых ученых, посвященные памяти известного востоковеда
Вениамина Петровича Юдина

**«КАЗАХСТАН И СТРАНЫ ВОСТОКА: ИСТОРИЯ И
СОВРЕМЕННОСТЬ»**

ЮДИНСКИЕ ЧТЕНИЯ - 30 марта 2012 г.

Алматы

Д.Б. Дәуен

МОДЕРНИЗАЦИЯЛАУДЫҢ ҚЫТАЙЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАҢДЫҚ ҮЛГІЛЕРІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қай кезеңде болмасын қандай да бір елдің ел болып қалыптасуы мен елдігін сақтауы, оның сол жолдағы іс-әрекет ету процесі маңызды мәселе болып табылады. Бүгінде әлем түрлі өзгеріске ұшырап, заман талабы өзгерген сәтте мемлекет негізінің мықтылығынын өзектілігі арты. Міне, сондықтан да елді модернизациялау күн тәртібіндегі алғашқы мәселелердің біріне айналды.

Қытай модернизациясы – бұл ҚХР тарихындағы ең сәтті тұстардың бірі. Модернизацияның көмегімен бүгінде Қытай ең қарқынды дамытып елдердің қатарында. Дамудың басым бағыттарын модернизациялау – елдің алға жылжуының қозғаушы күші болды. Қытай дамуының бағытын өзгерту 1978 жылдың желтоқсан айында өткен ҚКП-ның III пленумында нақты іс жүзінде бастау алғанымен де, әрине мұндай шешімдер бір күнде қабылданған жоқ, бұған Қытайдың ұзақ жылдар бойы тарихи жағданы халқының тұрмыс-тіршілігі әсер етті. Негізінен Қытайды модернизациялау мәселесі сонау ерте заманнан бергі қытай ойшылдарының еңбектерінде-ақ көрініс тапқан. Түрлі кезеңдегі қытай философтары, идеологтарының елді басқару жайлы ойлары кейінгі қытай басшыларына ой салды, қытайлық дәстүрлі көзқарасты сол заманға сай жаңа формаға шактап жүзеге асыруға негіз болды. Ал, елді модернизациялау жайлы нақты мәселе қытай еңбектеріне сүйенсек, бағыс капиталистері Қытайға өз саяси тәртібін орнатып, елдің артта қалған жартылай ғар елге айналуына себеп болған 1840 жылы басталған ақын соғыстарынан бері көтерілген болатын. Бірақ ол кезеңдерде бұл оңды жүзеге асыру мүмкін болған жоқ. Сун Янсен, Чан Кайши, Кан Ювэй, Лян Цичао, Мао Цзедун сияқты ел басшылары, революционерлер мен реформаторлардың да елдің даму бағытына арналған өзіндік бағдарламалары болды. Бұл бағдарламалардың сипаты жүзеге асыру жолдары әр түрлі болғандықтан да нәтижесі Қытайдың даму бағытын түрлі арнаға бұрды. Яғни қытай қоғамында реформалар мен жалпы модернизациялау процесін бастау, бұл Қытайдың сол уақытқа дейінгі тәжірибесінің нәтижесі болды деп айтуға негіз бар. Қандай да бір жаңа жобаның теориялық негізі болмаса оның сәтті жүзеге асуы екіталай. Жаңа замандағы ҚХР-ды модернизациялау теориясы – бұл Дэн Сяопин идеяларының басты құрамдас бөлігі. ҚКП-ның 15-ші бүкілқытайлық съезінде атап өткендей «Дэн Сяопин идеялары – социалистік модернизацияны сәтті жүзеге асыруда қытай халқына бағыт көрсеткен ең дұрыс теория» [8]. Сондықтан да Қытайды бүгінгі дәрежеге жеткізген модерниза-

циялауды жүргізу «Қытай реформаларының сәулетшісі» Дэн Сяопиннің ұтымды идеяларынан бастау алды. Ал, осы идеяларды алға тартып, іске асыруда басшылық етіп отырған Қытай Коммунистік партиясы негізгі орындаушы болды.

Егер модернизациялау, әлеуметтік-экономикалық реформаларды бастау кезеңіндегі Қытай мен Қазақстанды салыстырар болсақ, өзінің сол кезеңдердегі әлеуметтік мәселелеріне қарамастан Қытай қанша ғасырлық тарихы бар, түрлі билік түрін басынан өткерген, жер көлемі мен сәйкесінше халық саны көп ірі ел еді. Ал Қазақстан ше? Қазақстан КСРО ыдырағаннан кейін енді ғана тәуелсіздігін алған жас ел еді. Қазақстан өзге де бұрынғы КСРО құрамындағы мемлекеттер тәрізді тоталитарлық тәртіптің жағымсыз құбылыстары мен салдарына жолықты. Әсіресе экономикалық мәселелер айқын көрініс тапты. Қазақстан экономикасы түгелдей дерлік одақтық экономикаға тәуелді еді. Тек экономика ғана емес, сонымен қатар саяси жүйе мен жалпы басқару да орталықтандырылған еді. Қазақстан Кеңес Одағында шикізат көзі болғаны белгілі, мұнда жер асты қазбаларының 60%-дан астамы өндірілді. Бірақ өндіріс технологиясы өте баяу қарқынмен жетілдірілді, техника мен құрал-жабдықтар ескірді. 80 жылдардың екінші жартысында-ақ қоғамның түрлі саласындағы жұмысшылардың әлеуметтік жағдайы нашарлады. Осы жағдайларға қарамастан билік басындағы Коммунистік партия ескі әдіс-тәсілдермен әрекет ете берді, ешқандай жаңашылдыққа ұмтылыс болған жоқ [2, 87]. Міне, осындай жағдайлардың өзі жаңа тәуелсіз мемлекет болып қалыптасқан Қазақстаннан барлық саладағы өзгерістерді талап етті. Сондықтан да Қазақстандағы реформалар мемлекеттің маңызды, басты құрамдас бөлігіне айналды. Түбегейлі ауқымды модернизация ел өмірінің барлық саласын қамтыды.

Елбасы атап өткендей мемлекеттің ұзақ мерзімді қоғамдық даму концепциясысыз дами алмауы айқын болды, социализмді капитализммен өзгерте салу жеткіліксіз еді. Өтпелі үдерістердің мәнін түсініп, бағытын саралап, жаңа қоғамды құру жолындағы нақты қадамдар мен іс-әрекеттерді анықтау қажет болды. Тәуелсіздік алғаннан соң Қазақстанның болашағын құқықтық мемлекет, нарықтық экономика және демократия негізінде құру қажеттілігі айқындалды. Бұл Қазақстан Республикасының Конституциясында бекітілді [4].

Елбасының 1997 жылғы халыққа жолдауында айтып өткеніндей, 1991-1997 жылдар аралығында екі басты стратегиялық мақсат-көзделген болатын. Біріншіден, Қазақстан егемен тәуелсіз мемлекет болды. Екіншіден, елімізде кең ауқымды әлеуметтік, саяси және экономикалық реформаларды жүргізіле бастады.

Ал, «Қазақстан – 2030» стратегиялық бағдарламасында Елбасы 2030 жылға қарай Қазақстан Орталық Азия Барысына айналады және өзге дамушы елдер үшін үлгі болады деп сенімін білдірген болатын. Салауатты

әрі гүлденген экономика құрмайынша, біз қуатты мемлекет пен Қарулы Күштер құра алмаймыз, демографиялық, экологиялық және әлеуметтік міндеттерді шеше алмаймыз. әрбір адамның жеке басының қадір-қасиеті мен әл-ауқатын арттыра алмаймыз. Экономикалық дамудың жоғары қарқынына қол жеткізу өз кезегінде саяси тұрақтылық пен тұрлаулылықты қуатты әрі нысаналы реформаларды талап етеді [7].

Аталмыш стратегияда Қазақстанның қолда бар мүмкіншіліктері, алдағы уақытта жүзеге асыруды талап ететін қысқа әрі ұзақ мерзімді басым мақсаттары, атап айтсақ экономикалық орлеу стратегиясы, ұлттық қауіпсіздік, ішкі саяси тұрақтылық, Қазақстан азаматтарының әл-ауқаты, энергетикалық ресурстар, инфрақұрылым сияқты салалар, осы салаларға қатысты нақты жоспарлар айқындалды.

Қытайда нақты модернизациялық үдеріс 80 жылдардың басында басталып, қандай да бір мағымды нәтижеге 90 жылдардың басында қол жеткізді. Ал Қазақстанда 1991 жылы бастау алған модернизация да 7-8 жыл өткен соң өз нәтижесін көрсетті. Әрине, қоғамның басқа салаларының негізі ретінде алдымен экономикалық саладағы реформаларға аса назар аударылды. Экономикалық дамудың алғашқы кезеңінде 1991-1993 ж. түбегейлі экономикалық реформалау жүргізілді, ұлттық экономиканы тұрақтандыруға біршама әрекет жасалды. Реформалаудың екінші кезеңі 1993-1997 ж. экономикада либерализация жүргізу, нарықтық заңнамалар енгізу, сыртқы әлеммен байланыс үшін экономикалық ашықтық, шетел инвестицияларын тарту үрдісі жалғасты. Жылдам қарқынмен жекешелендіру банк жүйесін жетілдіру жүргізілді. 90 жылдардың соңында елдегі экономикалық жүйе біраз тұрақтылық деңгейіне жеткендігін көрсетті, сондықтан нарық жүйесін либерализациялау, коммуналдық жеке меншік саласын реформалауға, зейнетақы саласына, көлік инфрақұрылымы саласына көбірек көңіл бөліне бастады. Ал 2000 ж. басында Қазақстанда шикізаттық сипаттағы экономиканы еңсеріп, отандық өндіріске қолдау көрсететін өндірістік модернизация саясатын жүзеге асыру басталды және бұл қазір де жалғасуда.

Негізінен тәуелсіздік алғаннан кейінгі Қазақстанның жалпы дамуын төмендегідей кезеңдерге бөліп қарастыруға болады:

Бірінші кезең (1992-1995) жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға өту жолындағы кешенді шараларды жүзеге асырумен, нарықтық қатынастардың институциональды-құқықтық негізінің құрылуымен, экономиканың либерализациялануымен сипатталады. *Екінші* кезеңде (1996-1998) басты бағыт макроэкономиканың тұрақтандырылуы, қаржылық сала, әлеуметтік сала және өндіріс секторын жетілдіру, жекешелендіру, шағын және орта кәсіпорынды дамыту, бәсекелестік ортаны қалыптастыруға бағытталды. *Үшінші* кезеңде (1998-2000) елдің дамуына 1997-1998 ж. әлемдік экономикалық дағдарыс әсерін тигізді. Бірақ Үкіметтің дағдарысқа қарсы жүргізген шараларының арқасында экономикалық құлдырау дең-

гейі айтарлықтай терең болған жоқ. Төртінші кезеңде (2000-2007) әлемдік экономикалық дағдарысқа дейін Қазақстанда тұрақты әрі динамикалық экономикалық өсу байқалды. Бесінші кезең (2008 ж. – қазірге дейін) жаһандық экономикалық дағдарысты еңсеру кезеңі ретінде сипатталады. Түрлі дағдарыстың алдын алу, дағдарысқа қарсы іс-шаралар жүзеге асырылды. Дегенмен осыған қарамастан еліміздегі экономикалық өсім қарқыны 2008 ж. 3,3%, 2009 ж. – 1,2%, 2010 жылы – 7,3% құрады [6].

Ал, тәуелсіздіктің 20 жылдығын өткере отырып елді модернизациялау мен жалпы дамытуда қандай жетістіктерге жеттік десек, бейбітшілік, келісім, қоғамның біртұтастығы, экономикалық және әлеуметтік тұрақтылық, халықаралық деңгейде мойындауға ие болу – бұл біздің еліміздің мақтанышымен айта алатын жетістіктері. Елбасы 2004 жылдың 4 наурызында АҚШ-тың "The Washington Times" басылымында берген сұхбатында: Құрама Штаттарда алдымен нарық, одан кейін демократия қалыптасты. Ал, біз Қазақстанда бір уақытта нарықтық экономика, азаматтық қоғам және демократия негіздерін қалауға тырысудамыз деген болатын [5].

Әрине, Қазақстанда әлі де болса шешімін таппаған әлеуметтік мәселелер жетерлік, дегенмен жоспар бойынша алға қойылған мақсаттар біртіндеп жүзеге асырылуда. Елбасының «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» деген тақырыппен 2012 жылғы халыққа жолдаған жолдауында елдің бүгінге дейінгі жеткен жетістіктері ескеріле отырып, алдағы уақытта дамуының жаңа деңгейі қойылды. Мұнда ел дамуында өзекті болып табылатын жұмыспен қамтамасыз етілу, қолжетімді баспана, өмірлерді дамыту, халыққа мемлекеттік қызмет көрсетулер сапасын жақсарту, білікті саяси басқарушы топты даярлау, сот ісі және құқық қорғау орындарын модернизациялау, білім-ғылым мен денсаулық сақтау саласын қарастыратын адам капиталының сапалы өсімі, зейнетақы жүйесін жетілдіру, индустриалды-инновациялық жобалар, ауыл шаруашылығы салалары бойынша жасалатын жұмыстың нақты жоспары көрсетілді [3].

Қытай модернизациясына келер болсақ алғашқы уақытта жоспарланған «төрт модернизациядан», яғни өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, әскери сала, ұлттық қауіпсіздік және ғылыми технология салаларынан бастау алған қытай қоғамының бұл өзгерісі де алдымен экономика саласында үлкен жетістіктерге жетті. Қытай бұрынғы жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу жолында да бірден экономика бағытын жаппай нарықтық экономикаға көшіріп жібермей біртіндеп өзгертті, экономикалық даму қарқыны елдің дамуына сай, оптимальді болды, және қытайлық нарықтық экономика социалистік даму бағытындағы қытайлық ерекшелігі бар нарықтық экономика болды. Тағы бір атап өтетін жайт, экономикалық жүйені өзгерту моделін таңдай отырып, Қытай бұрынғы саяси құрылымын

бұзған жоқ.

Реформаның алғашқы кезеңі 1978-1984 ж. камтиды. Бұл кезеңде «Жапарлы экономика – негізгі, ал нарықтық экономика – қосымша» деген ұранмен реформаны жоспарлы және нарықтық түрлерді біріктіре жүргізілді. Негізінен, ауыл шаруашылығы, аграрлық секторға көп көңіл бөлінді.

Екінші кезең 1984 жылдың қазан айынан – 1992 жылдың желтоқсан айы аралықтарын камтиды. Бұл уақытта Қытай бидай, макта, көмір өндіруден әлемде 1-ші орынға, болат пен электроэнергия өндіруден 4-ші орынға, мұнай өндіруден 5-ші орынға шыққан болатын. ҚКП-ның XV съезінде «қытайлық ерекшелігі бар социализмді құру» бағыты қабылданды. Осыған орай 1987 ж. «Мемлекет нарықты реттейді, ал нарық кәсіп орынды бағдарлайды» деген жаңа ұран жарияланды. Осы кезеңде реформаның малау негізінен ауылдан қалаға ауысады [1, 108-109].

Үшінші кезең 1992-1997 ж. камтиды. Бұл кезеңде «нарықтық экономика құру» ұраны жарияланды. Қытай қоғамы жаңа экономикалық жүйе аяқ басты. Бұл кезеңдегі экономикалық стратегияның басты мақсаттары: 1) кәсіпорындарды басқаруды ықшамдау; 2) нарықтық қатынаста үдерісін жылдамдату; 3) реформаны жан-жақты тереңдету; 4) экономикалық өсу қарқынын тездету болды. Қытай экономикасына үлкен көмек болған тағы бір жағдай 1992 ж. басталған шетелдік инвестицияларды тарту салысында айқын нәтижелердің болуы еді. Осы кезеңде Ішкі жалпы өнім 2161,78 млрд юаньнан (1991) 7446,26 млрд юаньға (1997) дейін, ал Ұлттық жалпы өнім 1879-дан 6053 юаньға дейін өсті.

Төртінші кезең 1998-2002 ж. аралығын камтиды. Бұл кезеңде реформаны жүргізілген 20 жылдық уақытқа қорытынды жасалады. Ендігі мақсат қоғамдық сұраныстың өсуін қолдау болды. Тамақ өнеркәсібі, телекоммуникация, ақпараттық техника мен технология, машина жасау салаларына көп көңіл бөлінді.

ҚКП-ның 1997 жылғы XV съезінде мемлекеттік кәсіпорындарды реформалау жөнінде шешім қабылданы және бұл экономикалық реформаның ең қиын мәселелердің бірі болды [1, 113; 115-116].

Бесінші кезең 2002 жылдан қазірге дейінгі уақыт. 2002 жылдың қараша айында өткен ҚКП-ның XVI съезінде Қытайдың дамуының жаңа бағыттары белгілі болды. «Социалистік-нарықтық экономиканы жетілдіру» ұранының алға тарта отырып, экономикалық құрылымда стратегиялық өзгерістерді жүргізу, елдің индустриялануын аяқтау, ақпараттандыруды күшейту, тұрғындардың өмір сүру деңгейін ұдайы өсіру мақсаты қойылды. Түркістан қоғамдық салалардағы модернизацияны күшейтумен қоса ендігі кезекте мемлекеттің саяси жүйесін реформалау тұрды. 2007 жылдың 21 қазанында өткен ҚКП-ның XVII съезінде төраға Ху Цзиньтао өткен бес жылдағы нәтижелерді қорытындылай келе, ел дамуы мен модернизациялаудың жаңа кезеңінде «сяокан» қоғамын құруды одан әрі жалғастыру қажет екен

дігін және даму бағыты әрдайым ғылыми концепцияға негізделуі керек екендігін атап өтті. Сонымен қатар 2020 жылға қарай Қытайда толық «сяокан» қоғамы орнауы қажет екендігін баса көрсетті [9].

Ал ағымдағы жылы өтетін ҚКП-ның XVIII съезінің де өзгерістерге толы болатын сөзсіз. Мұнда басшылар ғана ауысып қоймай, сонымен қатар ел дамуында да жаңа бағыт, ұстанымдар жарияланбасына кім кепіл.

Қытай мен Қазақстанның елді модернизациялау моделін қорытындылай келе түйгеніміз екі елдің де өзіндік даму тарихы, бағыты, өздеріне тән менталитеті, тұрмыс-тіршілігі бар. Модернизациялауды қандай жолмен жүргізсе де басты мақсат – халықтың әл-ауқатын көтеру, ішкі тұрақтылығын нығайту, сыртқы қауіп-қатерден сақтану, қорғанысын күшейту, жалпы мемлекетті нығайтып, әлемдік үрдістердің толық қанды мүшесі ретінде қатыса алу еді. Модернизация басталғалы бергі Қытай мен Қазақстанды салыстырсақ, бүгінде Қытайдың әлемдік қауымдастықта салмақты орны бар, әлем елдері Қытаймен санауға мәжбүр, қандай да бір елмен серіктестік шараларын жүргізгенде қашан да Қытайдың мүдделері жоғары тұратыны шындық. Ал, Қазақстан тәуелсіздігіне 20 жыл ғана толған жас ел. Әрине, соған қарамастан ұтымды саясат негізінде біздің де әлем елдері алдында алатын өз орнымыз бар. Дегенмен, Қ.Сұлтанов өз еңбегінде атап өткендей Қазақстан – ірі державалардың мүдделерінің тоғысқан нүктесі. Қазақстанда көптеген мемлекеттердің экономикалық мүддесі жатыр. Ал экономикалық мүдделер саяси негізсіз болмайды. Саяси сахнадағы қарым-қатынастар әрдайым оңай бола бермейді. Сондықтан да Қазақстан үшін тәуелсіздігінің тұғырын нығайтып, елді дамыту үшін, әлемдік геосаяси кеңістікте лайықты орын алу үшін өзінің бар интеллектуалдық күш-қуатын ақылмен әрі шебер қолдана білуі қажет.

Модернизация Қазақстанда да, Қытайда да тек ғана оңды нәтижемен, сәтті өтіп жатқан жоқ. Екі елде де әлі де талай шешілмеген саяси-әлеуметтік мәселелер жетерлік. Модернизацияны жүргізу барысында түрлі қиыншылықтар кездесуде. Екі елде де халық тарапынан мемлекеттің дамуына толық қанды қанағаттанбау көрінеді. Бүгінгі әлем дамуының бір-біріне тәуелділігі де біраз қиындықтар туғызуда. Соған қарамастан Қытайдың да, Қазақстанның да алдағы уақытқа арналған нақты стратегиялық даму жоспары бар және екі ел де бұл жоспарды жүзеге асыру жолында тырысып бағуда. Ал болашақтағы бұл өзгерістердің нәтижесінің қандай болатындығын уақыт көрсетеді.

1. А.С. Селищев. Китайская экономика в XXI веке. -Москва, 2004.
2. К.Сұлтанов. Реформы в Казахстане и Китае. -Астана, 2000.
3. ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 27.01.2012.
4. Н.Назарбаев. Демократию нельзя объявить, ее можно лишь выстрадать// Журнал “Женев дипломатик мэгэзин”. Январь, 2003 г.
5. Н.Назарбаев. Прогресс в Казахстане//“The Washington Times”, США. 4 марта

2004 г.

6. О.Сабден. Успехи неоспоримы. Экономическое развитие Казахстана за 20 лет Независимости// Казахстанская правда от 04.11.2011.
7. Қазақстан-2030 стратегиясы.
8. XV Всекитайский съезд КПК, 12 сентября 1997 г.
9. 中国共产党第十七次全国代表大会. 2007.10.21 (Zhongguo gongchandang disiqi ci quanguo daibiao dahui)

Статья рассматривает вопрос модернизации в КНР и РК. Дает общую характеристику процесса проведения модернизации, показывает цель, различные особенности китайской и казахстанской моделей модернизирования страны. Основной хронологический круг охватывает 80 годы XX века и нынешнее время. В статье показаны этапы модернизирования двух стран и их отличия. Так как первоначальная модернизация в Китае, и Казахстана основывается на экономических реформах страны, в статье главным образом показаны стороны трансформации экономики. Дан краткий обзор предпосылок для модернизирования страны. Подведен итог основных результатов на сегодняшний день.

The given article considers the issue of modernization in Peoples Republic of China and the Republic of Kazakhstan. Gives a general characterization of the process of modernization, shows the difference and features of Chinese and Kazakh models of modernize the country. The main chronological range covers 80 years of the XX century and the present time. The article shows the steps of modernizing the two countries and their differences. Since the initial modernization in a China, and in Kazakhstan is based on the country's economic reforms, the article is mainly shown by the transformation of the economy. A brief review of conditions for modernizing the country. Summarizes the main results to date.

D.A. Yelemesov

ROLE OF KAZAKHSTAN IN THE SOLUTION OF IRANIAN ATOMIC PROBLEM

As you all know soon multilateral P5+1 talks with Iran over its nuclear program are scheduled to resume in Turkey. And efforts to reach a negotiated solution to the Iranian nuclear challenge are likely to require more than just one more round of meetings. It's going to require prolonged, multilateral negotiations. How can this particular round of talks and follow-on discussions contribute to the longer-term process of achieving a negotiated agreement? What are some of the initial confidence-building steps that can be achieved? What might be discussed at this round? What steps could the United States and other parties and Iran undertake that would enhance the prospects for a lasting diplomatic solution?

Әбусейітова М.Қ. Құттықтау сөз.....	3
---	---

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ШЫҒЫС ӨЛЕМІНДЕГІ ЕЛДЕРМЕН САЯСИ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ
ЖӘНЕ ЭТНИКАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРЫНЫҢ ТАРИХЫ

ИСТОРИЯ ПОЛИТИКО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ И ЭТНИЧЕСКИХ КОНТАКТОВ
КАЗАХСТАНА С ГОСУДАРСТВАМИ ВОСТОЧНОГО МИРА

Қамбарбекова Г.Ә. Сефевидтер билігі тұсындағы дипломатиялық хат алмасулар.....	5
Байғараев Н.А. Иракты оккупациялағаннан кейінгі АҚШ саясатындағы күрделі мәселесі.....	13
Қалқаманов А.Б. Обзор дипломатических отношений Казахстана со странами Ближнего и Среднего Востока.....	18
Қыдырбаев Б.М. Вклад корейских переселенческих колхозов в развитие овощных и бахчевых культур в Казахстане.....	24
Мұқанова А.Н. Ресейде шығыстану мектептерінің негізін қалағандардың ұлттық құрамы жөнінде.....	31
Тоқмамбетова Ү. I Аббас шах тұсындағы халықаралық дипломатия.....	37
Төлімбетова Б. Аңыздан тарихқа дейінгі Аяз би.....	42

ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ШЫҒЫС ЕЛДЕРІМЕН ӨЗАРА ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ
ДИПЛОМАТИЯ, САЯСАТ, ЭКОНОМИКА

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НЕЗАВИСИМОГО КАЗАХСТАНА СО СТРАНАМИ ВОСТОКА
ДИПЛОМАТИЯ, ПОЛИТИКА, ЭКОНОМИКА

Ақтаулова Б.Ж., Ашинова Б.Д. Қазақстан Республикасы мен Араб Шығысындағы гендерлік саясат салыстырмалы талдау.....	49
Ақтаулова Б.Ж., Нажмуддин Н. Мысыр көтерілісінің әлеуметтік негіздері.....	58
Алимбаева Ж.Н. Динамика межкультурных взаимоотношений Казахстана и Южной Кореи.....	62
Берлібаева А.Б. Развитие экономического сотрудничества между Республикой Казахстан и Республикой Корея.....	68
Дэуен Д.Б. Модернизациялаудың қытайлық және қазақстандық үлгілерінің ерекшеліктері.....	80
Yelemesov D.A. Role of Kazakhstan in the solution of Iranian atomic problem.....	86
Есполова Э.М. Торгово-экономическое сотрудничество Независимого Казахстана с КНР.....	93
Жакупова С.Б.	